

THE STUDY AND DESIGN OF DRAMA ACTIVITIES IN EDUCATION TO ENHANCE SURVIVAL SKILLS IN EARLY PRIMARY SCHOOL CHILDREN

การศึกษาและออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดในเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น

Thanaporn Chokchaipattamaporn^{1*} ธนพร โชคชัยปัทมาพร^{1*}

Porawan Pattayanon² ปรวิน แพทยานนท์²

Abstract

Background and Objectives: Currently, the mortality and injury rates among early primary school children due to various accidents remain a critical issue that requires urgent attention. Children at this developmental stage require enhanced skills to cope with potentially dangerous situations such as drowning, road accidents, and falling from heights. Therefore, it is necessary to enhance learning processes that promote survival skills in children. This study aims to design Drama-in-Education (DIE) activities that effectively develop survival skills in early primary school children.

Methods: This study employed a qualitative research approach based on Drama-in-Education theory, Thorndike's Theory of Learning, and Piaget's Cognitive Development Theory. The research involved designing DIE activities that align with children's cognitive and behavioral development. The design process consisted of five key steps: (1) analyzing baseline data, (2) defining the objectives of the activities, (3) designing content and learning processes, (4) piloting the activities and gathering expert feedback, and (5) refining the activities to ensure they are appropriate for the learners' context.

Key Findings: The data analysis revealed that the designed DIE activities achieved a high level of content validity, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 for activities 1-8 and 10-12, accounting for 91.67%. Activity 9 had an IOC value of 0.67 and was subsequently revised to better align with children's real-life experiences. The revised activities placed greater emphasis on the role of the facilitator in stimulating children's thinking, incorporated more hands-on demonstrations, and created more realistic scenarios to enhance engagement and learning outcomes.

Implications of the Study: The design of DIE activities to enhance children's survival skills presents a practical model that can be applied within school curricula and skill-building programs. This educational drama approach enables children to learn through direct experience, develop situational awareness, and

Research Article

Received: 9 December 2024

Revised: 12 March 2025

Accepted: 19 March 2025

** Corresponding author*

email: thanapornc@gs.wu.ac.th

How to cite:

Chokchaipattamaporn, T., & Pattayanon, P. (2025). The study and design of drama activities in education to enhance survival skills in early primary school children. *Fine Arts Journal: Srinakharinwirot University*, 29(1), 163-180.

Keywords: Drama-in-education; Survival skills; Primary school children; Experiential learning; Educational activity design

คำสำคัญ: ละครในการศึกษา; ทักษะการเอาตัวรอด; เด็กประถมศึกษา; การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์; การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

¹ Graduate Student, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Thailand

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University, Thailand

² วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

apply acquired knowledge in real-life situations. Moreover, grounding the activity design in learning and cognitive development theories ensures that the activities are developmentally appropriate and maximize their effectiveness in fostering survival skills in children.

Conclusions and Future Study: The findings suggest that Drama-in-Education can be an effective strategy for developing children's survival skills. However, this study primarily focused on designing and evaluating the content validity of the activities. Future research should involve implementing these activities with actual student groups to assess their tangible impact. Additionally, expanding the scope of the activities to address a wider range of risk scenarios could further enhance children's ability to respond effectively to emergencies.

บทยัตย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ปัจจุบันอัตราการเสียชีวิตและการบาดเจ็บในเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข เด็กในช่วงวัยนี้ยังต้องการการเสริมสร้างทักษะในการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตราย เช่น การจมน้ำ อุบัติเหตุบนท้องถนน และการตกจากที่สูง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเอาตัวรอดให้กับเด็ก โดยการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) ที่สามารถพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา: การศึกษานี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอ้างอิงจากทฤษฎีละครในการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ และทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ โดยดำเนินการออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาและพฤติกรรมของเด็ก โดยใช้กระบวนการออกแบบกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรม (3) การออกแบบเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ (4) การทดลองใช้กิจกรรมและรับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ และ (5) การปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

ผลการศึกษาที่สำคัญ: จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมละครในการศึกษาที่ได้รับการออกแบบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับ 1.00 สำหรับกิจกรรมที่ 1-8 และ 10-12 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ในขณะที่กิจกรรมที่ 9 มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.67 ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับประสบการณ์ชีวิตของเด็ก โดยกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงนั้นมีการเน้นบทบาทของ Facilitator ในการกระตุ้นความคิดของเด็ก เพิ่มการสาธิตเชิงปฏิบัติ และสร้างสถานการณ์สมมติที่สมจริงมากขึ้น

นัยสำคัญของการศึกษา: การออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดของเด็กเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมเสริมทักษะของโรงเรียนได้ การใช้กระบวนการละครในการศึกษาช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดการตระหนักรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง นอกจากนี้ การออกแบบกิจกรรมที่อ้างอิงทฤษฎีการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญายังช่วยให้กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของเด็กและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

สรุปผลและแนวทางการศึกษาในอนาคต: ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมละครในการศึกษาสามารถเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดของเด็ก อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการออกแบบและประเมินความสอดคล้องของกิจกรรม จึงควรมีการศึกษาต่อไปในอนาคตโดยการทดลองใช้กิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และควรขยายขอบเขตของกิจกรรมให้ครอบคลุมสถานการณ์เสี่ยงที่หลากหลายขึ้น เพื่อให้เด็กสามารถรับมือกับภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. บทนำ

ปัญหาความปลอดภัยและการบาดเจ็บในเด็กแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการสอนให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสถานการณ์อันตรายเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับตัวเอง สถานการณ์การบาดเจ็บและการเสียชีวิตของเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นด้วยอุบัติเหตุมีแนวโน้มสูงขึ้นแต่กลับได้รับความสนใจและกล่าวถึงน้อยมากนับเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (ดวงทิพย์ ธีรวิทย์, 2552) ทักษะการเอาตัวรอดเป็นทักษะที่เด็กยุคใหม่ควรมี ควรรู้ทันภัยอันตราย สามารถเอาตัวรอดเก่ง เพราะสังคมที่เปลี่ยนไปภัยอันตรายจึงแฝงอยู่มากมายรอบตัวเด็ก ผู้วิจัยนำสถานการณ์การเอาตัวรอดจากอันตรายการเสียชีวิตของเด็กในวัย 7-9 ปี จากการจัดอันดับการเสียชีวิต 3 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะการเอาตัวรอดจากการจมน้ำ ทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์บนท้องถนน และทักษะการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายรอบตัว

จากการรายงานของสำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพปี พ.ศ. 2565 พบว่า สถานการณ์จมน้ำถือเป็นเหตุการณ์ที่มีเด็กเสียชีวิตเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศไทย การเสียชีวิตในกลุ่มเด็กอายุ 7-9 ปี พบว่ามีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เพราะเด็กวัยนี้สามารถออกไปเล่นกับเพื่อนนอกบ้านได้แล้ว และการเล่นน้ำกับเพื่อนทั้งที่ว่ายน้ำไม่เป็น หรือการเล่นน้ำแบบผาดโผน เช่น กระโดดจากที่สูงลงไปในน้ำหรือเล่นกับเพื่อนในน้ำแบบรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็เป็นเหตุให้เสียชีวิตได้ (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565) สถานการณ์บนท้องถนน จัดเป็นการเสียชีวิตอันดับที่ 2 การให้ความรู้แก่เด็กในเรื่องการป้องกันและลดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยการสวมหมวกนิรภัยและ เรียนรู้เรื่องสัญญาณไฟจราจร เป็นต้น (ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ, 2566) และภัยอันตรายรอบตัว เช่น การพลัดตกจากที่สูง เป็นเหตุการณ์ที่ใครก็คาดไม่ถึงจึงต้องคอยแนะนำและคอยสอดส่องดูแลเด็กไม่ให้คลาดสายตา เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น อาจทำให้เกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากคนแปลกหน้า เช่น การรับของ การรับประทานอาหาร หรือการทำตามที่คนแปลกหน้าบอก จนอาจเข้าไปอยู่ในสถานที่ลับตาคน และอาจโดนล่อลวงละเมิดทางเพศได้เป็นต้น ดังนั้น ทักษะดังกล่าวไม่เพียงมีบทบาทในการป้องกันเด็กจากภัยอันตรายเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถเผชิญและก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาแนวคิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่ล้มเลิกความพยายามง่าย ๆ แม้ต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ก็ตาม ทักษะเหล่านี้จะช่วยช่วยให้เด็กสามารถบริหารจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เด็กที่มีทักษะการเอาตัวรอดดีมักเป็นคนมั่นใจในตัวเอง มีจิตใจเข้มแข็ง ถ้าจะเผชิญกับปัญหาตรงหน้า รู้จักคิดวิเคราะห์ว่าปัญหานั้นอันตรายหรือไม่สามารถ แก้ปัญหาได้ด้วยตัวเองหรือหากต้องการความช่วยเหลือสามารถพลิกแพลงและหาวิธีการเอาตัวรอดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ

พัชรา พานทองรักษ์ (2561, น. 323-338) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างทักษะความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยนั้น ควรให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสถานการณ์อันตรายเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับตัวเอง

และการสอนโดยใช้เทคนิคละครมีส่วนช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความสนุกสนาน ช่วยนำเด็กเข้าสู่เนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้เด็กได้เรียนรู้แนวคิดใหม่ ๆ สร้างความเข้าใจและความหมายใหม่ผ่านการเล่นละคร รวมทั้งช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการป้องกันตนเองจากอันตราย ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงและการบาดเจ็บของเด็กอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงกิจกรรมละครเป็นวิธีที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการแสดงออก ได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์และได้ฝึกปฏิบัติจริงจากสถานการณ์หรือเนื้อเรื่องกำหนดขึ้น (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 6)

ละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) หรือละครการศึกษา เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมทักษะการเอาตัวรอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของต่างประเทศได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การแสดงละครสมมติ (Complex socio-dramatic play) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการกำกับควบคุมตนเองของเด็ก นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อเด็กที่มีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์หรือขาดความสามารถในการไตร่ตรองก่อนลงมือทำ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมละครไม่เพียงช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง กระตุ้นพัฒนาการทางปัญญาและอารมณ์ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการเอาตัวรอดในชีวิตประจำวัน (Gmitrova & Gmitrov, 2003)

ดังนั้น ละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมทางละครมาปรับใช้โดยผู้เรียนในชั้นเรียน มีครูเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน แสวงหาแนวทาง ความคิด และการแก้ไขปัญหาโดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติ (Role play) การเล่นละครสด (Improvisation) มุ่งเน้นพัฒนาจินตนาการการทำงานร่วมกันของผู้เรียนผ่านการแสดงออก (Acting out) เสริมสร้างความเชื่อมั่นและเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบและวิเคราะห์บทบาทการแสดงและการทำงานอย่างเหตุผล (Gmitrova & Gmitrov, 2003)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike's theory of learning) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการทดลองและการทำซ้ำ โดยเชื่อว่าเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Trowbridge & Cason, 1932) การเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมละครช่วยให้เด็กสามารถฝึกฝนการตอบสนองในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการทดลองและการทำซ้ำ เช่น การฝึกทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์อันตราย ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาผ่านการทดลองในสถานการณ์ที่เด็กสามารถควบคุมได้ รวมถึงยังนำทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's theory of cognitive development) เน้นการพัฒนาแนวคิดในเด็กตามขั้นตอนที่สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ Sensory-Motor, Preoperational, Concrete Operational และ Formal Operational (Rabindran & Madanagopal, 2020) สำหรับเด็กในช่วง Preoperational stage ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มักจะเกิดขึ้นในเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 7-9 ปี) การเล่นเกมเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความคิด

สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้มากขึ้นผ่านการฝึกฝนในสถานการณ์สมมติที่เด็กสามารถจินตนาการและแสดงออกได้ การใช้กิจกรรมละครในการศึกษา (DIE) จึงสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาในเด็กตามทฤษฎีของเพียเจต์ โดยเด็กจะได้ฝึกคิดแบบเป็นรูปธรรมและสามารถพัฒนาแนวคิดที่ซับซ้อนขึ้นผ่านการเล่นสมมติและการแสดงบทบาท

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดในเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผ่านการใช้กิจกรรมละครในการศึกษา (DIE) ซึ่งจะนำเสนอแนวคิดสำคัญจากทฤษฎีที่กล่าวถึงข้างต้น โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role play) การเล่นละครสด (Improvisation) และการแสดงออก (Acting out) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการคิดและการตัดสินใจที่มีเหตุผล การเชื่อมโยงกับทฤษฎีของธอร์นไคด์ จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการทำซ้ำและการทดลองในสถานการณ์ที่จำลองขึ้น และการพัฒนาความคิดของเพียเจต์จะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ผ่านการเล่นสมมติและการทดลองในสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรม การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในการเผชิญกับอุปสรรคและอันตรายรอบตัวผ่านการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นในยุคสมัยที่เด็กต้องเผชิญกับภัยอันตรายที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในทักษะการเอาตัวรอดให้กับเด็ก โดยผ่านการใช้กิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) เพื่อพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดให้ได้มากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและพัฒนากิจกรรมละครในการศึกษา (DIE) ในการเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น

3. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยการออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการใช้กิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) เพื่อพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยผลของการวิจัยออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษา จะเป็นข้อมูลเพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ชุดกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) ไปพัฒนาและต่อยอดในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กได้มากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดด่าน เขตบางโพพวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยการให้ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับทักษะการเอาตัวรอด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยแบบวัดทักษะการเอาตัวรอดนี้ ได้ผ่านการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) อย่างเรียบร้อยแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกนั้น เป็นผู้ที่มีการประเมินความรู้ทักษะการเอาตัวรอด และคัดเลือกโดยการสุ่มจากกลุ่มที่ทำแบบทดสอบที่มีคะแนนต่ำกว่า 60% ของคะแนนทั้งหมด มาชั้นปีละ 10 คน มีทั้งหมด 3 ชั้นปี รวมกลุ่มตัวอย่าง 30 คน จากนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ห้อง คือ

- 1) ห้องควบคุม เด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน
- 2) ห้องทดลอง เด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 15 คนต่อห้องที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกถือเป็นขนาดกลุ่มที่เหมาะสมสำหรับการทดสอบกิจกรรมทดลอง เนื่องจากจำนวนดังกล่าวไม่มากเกินไปจนทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความซับซ้อน และไม่มากเกินไปที่จะใช้ทรัพยากรเกินความจำเป็น ขนาดกลุ่มตัวอย่างเช่นนี้ยังเหมาะสมกับการใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบทางสถิติ เช่น การทดสอบ t-test หรือ ANOVA ซึ่งช่วยให้สามารถเปรียบเทียบผลกระทบของกิจกรรมละครในการศึกษา (DIE) ที่มีต่อทักษะการเอาตัวรอดของเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถแยกแยะผลกระทบจากกิจกรรมทดลองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE)

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการเอาตัวรอด สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น

4.4 ขอบเขตเชิงพื้นที่ / เชิงเวลา

นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่มีอายุ 7-9 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดด่าน เขตบางโพพวง กรุงเทพมหานคร ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง ใช้เวลา 4 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 3 วัน) วันละ 50 นาที รวมทั้งหมด 12 ครั้ง

4.5 ประเด็นเนื้อหาที่จะทำการวิเคราะห์

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นเชิงทดลอง มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) เพื่อสอนทักษะการเอาตัวรอด สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเน้นการมีทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์จมน้ำ ทักษะการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน และทักษะการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายรอบตัว

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 การเตรียมการวิจัย

5.1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ ทฤษฎีพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ และแนวคิดกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE)

5.1.2 ออกแบบแผนกิจกรรมละครในการศึกษา โดยเน้นพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดในสถานการณ์ 3 ประเภท ได้แก่ การจมน้ำ อุบัติเหตุบนท้องถนน และการพลัดตกจากที่สูง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยได้สืบค้นข้อมูลและสำรวจโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุการณ์จากการจัดอันดับการเสียชีวิต 3 อันดับแรก ในประเทศไทยในช่วงคนอายุ 7-9 ปี ได้แก่ เหตุการณ์การจมน้ำ เหตุการณ์อุบัติเหตุบนท้องถนน เหตุการณ์การพลัดตกจากที่สูง รวมถึงเหตุการณ์จากภัยอันตรายรอบตัว และยังเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงที่อยู่ใกล้แม่น้ำ เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดกับถนนใหญ่ และอยู่ในซอยแคบซึ่งก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อตัวนักเรียนได้ จากที่ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลได้พบโรงเรียนแห่งหนึ่งที่มีเหตุการณ์เสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น คือ โรงเรียนวัดด่าน เขตบางโพธิ์พวง กรุงเทพมหานคร จึงได้ทำหนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เพื่อเข้าสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ณ โรงเรียนดังกล่าว

ภาพที่ 1 การสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มบริการวิชาการ
(ธนพร โชคชัยปัทมาพร, ประเทศไทย, 2567)

จากการสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มบริการวิชาการให้ข้อมูลว่า โรงเรียนวัดด่าน เขตบางโพธิ์พวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร เคยมีเหตุการณ์เสี่ยงที่เกิดกับนักเรียน โดยเหตุการณ์แรก คือ เหตุการณ์การจมน้ำ เนื่องจากโรงเรียนวัดด่านได้อยุ่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา เหตุการณ์ถัดไปเป็น

เหตุการณ์อุบัติเหตุบนท้องถนน และเหตุการณ์ที่สามคือ เหตุการณ์การพลัดตกจากที่สูง ห้องเรียนของโรงเรียนวัดด่าน มีหน้าต่างที่มีความสูงไม่มากแค่ระดับเอวเท่านั้นซึ่งเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงทำให้เด็กไม่ระมัดระวังและพลัดตกได้ สุดท้ายเหตุการณ์จากภัยอันตรายรอบตัวเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญไม่แพ้กันกับอันดับแรก การเดินทางที่เปลี่ยนบริเวณหน้าโรงเรียน การไปกับคนแปลกหน้า หรือมีคนมาหลอกล่อด้วยขนม เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนวัดด่านยังไม่มีการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการเอาตัวรอดจากการจมน้ำ ทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์บนท้องถนน ทักษะการเอาตัวรอดจากการพลัดตกจากที่สูง และทักษะการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายรอบตัวเหตุการณ์ทั้งหมดที่กล่าวมาไม่ว่าจะเริ่มจากระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เห็นควรว่าเราทุกคนควรให้ความรู้ทักษะต่าง ๆ แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะเอาตัวรอดได้ด้วยตนเอง ดังนั้น โรงเรียนวัดด่านมีลักษณะความสุ่มเสี่ยงจากภัยอันตรายต่าง ๆ อย่างมากผู้วิจัยจึงขอลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 2 พื้นที่ภายในโรงเรียนวัดด่าน เขตบางโพธิ์ กรุงเทพมหานคร
(ธนพร โชคชัยปัทมาพร, ประเทศไทย, 2567)

ผู้วิจัยได้ประเมินถึงสถานการณ์การเสียชีวิตของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นและการเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดให้กับเด็กโดยใช้ละครในการศึกษาในการสอนต้องมีการกำหนดรูปแบบและการพัฒนารูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการออกแบบแผนกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) โดยใช้แนวคิดกิจกรรมละครในการศึกษาประกอบไปด้วยการแสดงละครบทบาทสมมติ (Role play) การเล่นละครสด (Improvisation) และการแสดงออก (Acting out) ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ประกอบด้วย การลองผิดลองถูก กฎแห่งความพร้อมและกฎแห่งการฝึกหัด สุดท้ายทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ เป็นขั้นปฏิบัติการคิดแบบเป็นรูปธรรมซึ่งได้มุ่งเน้นไปยังสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

กิจกรรมครั้งที่ 1 เป็นกิจกรรมละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความเคยชินให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะได้มีความคุ้นชินกับผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ร่วมกิจกรรม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากการจมน้ำ

กิจกรรมครั้งที่ 2-3 เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากการจมน้ำ

กิจกรรมครั้งที่ 4-6 เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์บนท้องถนน

กิจกรรมครั้งที่ 7-9 เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากการพลัดตกจากที่สูง

กิจกรรมครั้งที่ 10-11 เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายรอบตัว อยู่ในสถานที่ลับตาคน ไม่รับของจากคนแปลกหน้า เป็นต้น

กิจกรรมครั้งที่ 12 เป็นการออกแบบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทักษะการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายรอบตัว อยู่ในสถานที่ลับตาคน ไม่รับของจากคนแปลกหน้า เป็นต้น สุดท้ายเป็นการออกแบบกิจกรรมการรวบรวมความรู้ และทบทวนบทเรียนที่ได้ทำกิจกรรมไปจากที่ผ่านมา

5.1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและพัฒนาการเด็ก จากนั้นนำแผนกิจกรรมละครในการศึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษา และด้านละครเพื่อพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรม วัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 แนวคิดและโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ธนพร โชคชัยปฎิมาพร, ประเทศไทย, 2567)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
1	ตามล่าหาอุปกรณ์เล่นน้ำ	เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการเล่นน้ำ โดยใช้อุปกรณ์อย่างปลอดภัย เล็งเห็นถึงความสำคัญของอุปกรณ์ในการเล่นน้ำ เรียนรู้การใช้อุปกรณ์ในการว่ายน้ำอย่างถูกวิธี และรวมไปถึงข้อปฏิบัติในการเล่นน้ำอย่างถูกวิธี	1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นดิก เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การเล่นละครสด (Improvisation) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทเป็นตัวเองในชีวิตจริง และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ เป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่ผู้เรียนไปเที่ยวทะเล การเล่นละครสดนี้ให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูก ได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง
2	ช่วงนี้ชี้แนะป้ายเตือนคำแนะนำ	เพื่อให้เห็นความสำคัญของการสังเกตป้ายเตือน ธงเตือน และทำตามคำแนะนำตามป้ายก่อนลงเล่นน้ำ และให้ผู้เรียนเรียนรู้สภาพอากาศที่เจอในเหตุการณ์ต่าง ๆ	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงละคร บทบาทสมมติ (Role play) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมมติและเงื่อนไขที่วางแผนไว้ เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยมีป้ายเตือนภัยต่าง ๆ และจำลองสถานการณ์ขึ้นมา ให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
3	ช่างสังเกต ก่อนลงน้ำ	เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเล่นน้ำอย่างปลอดภัยที่ใกล้ตัว ได้เรียนรู้ความปลอดภัยจากแหล่งน้ำใกล้บ้าน ชี้แนะข้อปฏิบัติที่ถูกต้องในการมีความปลอดภัยจากแหล่งน้ำ	1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นดิก เป็นลักษณะการฝึกหัด 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงละคร บทบาทสมมติ (Role play) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมมติและเงื่อนไขที่วางแผนไว้ เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา โดยสร้างสถานการณ์แหล่งน้ำที่กว้างใหญ่ และลึกจากนั้นทำการจำลองสถานการณ์ขึ้นมา ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น

ตารางที่ 1 แนวคิดและโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ธนพร โชคชัยปัทมาพร, ประเทศไทย, 2567) (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
4	เขียนเลื่องแดง คืออะไร	เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ สัญญาณไฟจราจรได้อย่างถูกต้อง เรียนรู้ความหมายของสัญญาณ ไฟจราจร และเรียนรู้ข้อปฏิบัติ เกี่ยวกับไฟจราจรได้อย่างถูกต้อง	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงออก (Acting out) 2. ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทาง ความคิดตามลำดับขั้นโดยสถานการณ์และ เงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์บน ท้องถนน ระหว่างทางเป็น 4 แยกไฟแดง ประกอบด้วยไฟจราจรเขียว เหลือง และแดง ในการแสดงบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่ จำลองขึ้นมา มีสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง และปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็น และเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
5	ปัดปัด ตำรวจ เดินมาขอ สัญญาณอีกนิด	เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้การ ปฏิบัติทำสัญญาณจราจร เรียนรู้ การปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาณท่า จราจรจากตำรวจ รวมถึงความหมาย ของสัญญาณจราจร	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา-การแสดงออก (Acting out) 2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์-กนูแห่ง ความร่วมมือ : การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วย ความร่วมมือโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่ กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองเป็น สถานที่หน้าโรงเรียน ที่มีทางม้าลายข้ามถนน พร้อมกับคุณตำรวจที่คอยทำสัญญาณจราจร เพื่อให้ผู้คนข้ามถนนกันได้อย่างปลอดภัยมี สถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งและปัญหา อย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจ ในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น

ตารางที่ 1 แนวคิดและโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ธนพร โชคชัยปฎิมาพร, ประเทศไทย, 2567) (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
6	ฉันทน์ใจ กฎจราจร	เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามกฎจราจรที่ถูกต้อง ปฏิบัติตามกฎจราจรเบื้องต้นในการใช้ชีวิตประจำวัน และได้เรียนรู้กฎจราจรอย่างถูกต้อง	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงออก (Acting out) 2. ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการพัฒนาการทางด้านความคิด โดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมบนท้องถนน การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ เหตุการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
7	บันดาลงบันได	เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความอันตรายของระดับความสูง ได้ปฏิบัติตามขั้นลงบันไดให้ไม่อันตราย และได้เรียนรู้ถึงภัยอันตรายที่อยู่รอบตัวเรา	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงออก (Acting out) 2. ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการพัฒนาการทางด้านความคิด โดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่ผู้เรียนได้มีการเดินขึ้น-ลงบันได การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
8	ตั้งตงเตียงต่าง	เพื่อให้ผู้เรียนได้พึงระวังเมื่ออยู่ในชั้นที่สูง การปฏิบัติตามข้อที่ควรพึงระวังของการอยู่ใกล้สถานที่ส่อให้เกิดอุบัติเหตุ และได้เรียนรู้การป้องกันการตกจากที่สูง	1. ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงละครบทบาทสมมติ (Role play) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสวมบทบาทสมมติรวมถึงการพัฒนาการทางด้านความคิด และเงื่อนไขที่วางแผนไว้เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากสถานที่จริง ให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น

ตารางที่ 1 แนวคิดและโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ธนพร โชคชัยปัทมาพร, ประเทศไทย, 2567) (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
9	นกที่บินสูง ยิ่งต้องระวัง	เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนในการเล่นเครื่องเล่นและป้องกันการพลัดตกจากที่สูง ผู้เรียนได้ปฏิบัติการเล่นเครื่องเล่นที่ถูกต้อง และยังได้เรียนรู้ถึงภัยอันตรายจากการพลัดตกจากที่สูงอีกด้วย	1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ กฎแห่งการลองผิดลองถูก 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การเล่นละครสด (Improvisation) การให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาจากความคิดในขณะนั้นและการให้ผู้เรียนได้ลองแสดงออกมา โดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งการแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
10	เบอร์ดูกเงินจางำ ขึ้นใจ	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเอาตัวรอดได้จากสถานการณ์ดูเงินที่ไม่อาจจะคาดคิดได้ และยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงประโยชน์ของเบอร์โทรดูเงิน	1. ทฤษฎีละครในการศึกษา การเล่นละครสด (Role play) 2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ กฎแห่งการลองผิดลองถูก การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาจากความคิดในขณะนั้นและการให้ผู้เรียนได้ลองแสดงออกมาโดยที่ไม่รู้ว่าจะผิดหรือถูก โดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งการแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น

ตารางที่ 1 แนวคิดและโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครในการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ธนพร โชคชัยปฎิมาพร, ประเทศไทย, 2567) (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี
11	ไม่รู้จัก ไม่รับของ	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับคนแปลกหน้าได้ให้ปลอดภัยเมื่อต้องเผชิญกับคนแปลกหน้า และได้เรียนรู้ถึงภัยอันตรายจากการรับของจากคนแปลกหน้า	1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ กฎแห่งการลองผิดลองถูก 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงละครบทบาทสมมติ (Role play) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทสมมติและการให้ผู้เรียนได้ลองแสดงออกมาโดยที่ไม่รู้ว่าจะผิดหรือถูก โดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งการแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่สร้างความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น
12	ทางเปลี่ยไม่เลี้ยวเข้า	เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงในจุดที่อันตรายในพื้นที่ใกล้ตัวเราได้ ปฏิบัติการวางตัว และการไม่ไปในสถานที่ที่ลับตาคน และได้เรียนรู้ถึงภัยอันตรายจากการไปในที่ลับตาคน	1. ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ 2. ทฤษฎีละครในการศึกษา การแสดงละครสด (Role play) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาจากความคิดในขณะนั้นและการให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดตามลำดับขั้นโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นมาเป็นสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งการแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น มีสถานการณ์ที่สร้างความขัดแย้งและปัญหาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นและเข้าใจในสถานการณ์นั้นได้จริง เป็นต้น

ตารางที่ 2 ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมละครในการศึกษา
(ธนพร โชคชัยปัทมาพร, ประเทศไทย, 2567)

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมาย	IOC	การแปลผล
1	ตามล่าหาอุปกรณ์เล่นน้ำ	รู้จัก เข้าใจการใช้อุปกรณ์การเล่นน้ำ	1	สอดคล้อง
2	ช่วงนี้ชี้แนะป้ายเตือน คำแนะนำ	เรียนรู้ความหมายของป้ายเตือน	1	สอดคล้อง
3	ช่างสังเกต ก่อนลงน้ำ	เรียนรู้ความปลอดภัยจากการเล่นน้ำ	1	สอดคล้อง
4	เชียวเหลืองแดงคืออะไร	เรียนรู้เกี่ยวกับสัญญาณไฟจราจรได้อย่างถูกต้อง	1	สอดคล้อง
5	ปิดปั๊มติ้ว ตำรวจเดินมาขอ สัญญาณอีกนิต	เรียนรู้ความหมายของสัญญาณจราจร	1	สอดคล้อง
6	ฉันทน์ใจ กฎจราจร	รู้จักกฎจราจรเบื้องต้นและได้เรียนรู้กฎจราจร อย่างถูกต้อง	1	สอดคล้อง
7	บันดาลงบันได	เรียนรู้ถึงภัยอันตรายที่อยู่รอบตัวเรา	1	สอดคล้อง
8	ตั่งตักเตียงต่าง	พึงระวังของการอยู่ใกล้สถานที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ	1	สอดคล้อง
9	นกที่บินสูง ยิ่งต้องระวัง	ได้เรียนรู้การเล่นเครื่องเล่นที่ถูกต้อง	0.67	สอดคล้อง
10	เบอร์ฉุกเฉินจำขึ้นใจ	ได้เรียนรู้ถึงประโยชน์ของเบอร์โทรฉุกเฉิน	1	สอดคล้อง
11	ไม่รู้จัก ไม่รับของ	ได้เรียนรู้ถึงภัยอันตรายจากการรับของจาก คนแปลกหน้า	1	สอดคล้อง
12	ทางเปลี่ยวไม่เลี้ยวเข้า	เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงในจุดที่อันตราย ในพื้นที่ใกล้ตัวเรา	1	สอดคล้อง

5. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยการออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการใช้กิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) เพื่อพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยผลของการวิจัยออกแบบกิจกรรมละครในการศึกษา จะเป็นข้อมูลเพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ชุดกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) ไปพัฒนาและต่อยอดในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

6. ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมละครในการศึกษา (Drama-in-Education: DIE) ที่ได้รับการออกแบบโดยอิงจากทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ทฤษฎีการพัฒนาสติปัญญาของเพียเจต์ และทฤษฎีละครในการศึกษา มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นได้อย่างชัดเจน

โดยกิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และการใช้สถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง

ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมจำนวน 12 กิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมทั้งหมดได้รับการพิจารณาว่าอยู่ในระดับ “สอดคล้อง” และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กในช่วงอายุ 7-9 ปี อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การนำกิจกรรมไปใช้ในบริบทจริงมีประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการปรับปรุงแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านระดับความเข้าใจของเด็ก และการเลือกใช้สถานการณ์สมมติที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์เสี่ยง

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมละครในการศึกษาที่ออกแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ (Thornycke's theory of learning) และทฤษฎีการพัฒนาศติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's cognitive development theory) มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น เพื่อให้กิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน กิจกรรมถูกออกแบบมาเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การแสดงออก การเล่นละครสด การแสดงบทบาทสมมติ และพัฒนาทักษะการคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจและนำทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ กิจกรรมทั้ง 12 กิจกรรมที่ออกแบบมีค่าดัชนีความสอดคล้องกันที่ระดับ 1.00 สำหรับกิจกรรมที่ 1-8 และ 10-12 คิดเป็นร้อยละ 91.67 โดยกิจกรรมที่ 9 มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.67 ซึ่งได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้กิจกรรมเหมาะสมกับประสบการณ์ชีวิตจริงของเด็กและมีความเข้าใจง่ายขึ้น โดยกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงมีการเน้นบทบาทของ Facilitator ในการกระตุ้นความคิดของเด็กและเพิ่มการสาธิตเชิงปฏิบัติ ซึ่งทำให้การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การจมน้ำ การเดินทางบนท้องถนน และการเผชิญกับอันตรายจากคนแปลกหน้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในด้านการอภิปรายผลพบว่า กิจกรรมละครที่ออกแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์และทฤษฎีการพัฒนาศติปัญญาของเพียเจต์สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการแก้ปัญหาผ่านการทดลองในสถานการณ์จริง ช่วยให้เด็กสามารถรับรู้และพัฒนาทักษะการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เสี่ยงได้ดีขึ้น ขณะที่ทฤษฎีของเพียเจต์ที่เน้นการพัฒนาความคิดและการเข้าใจเหตุผลในแต่ละวัย ได้สนับสนุนให้เด็กสามารถเข้าใจและประเมินผลกระทบจากการกระทำในสถานการณ์สมมติได้มากขึ้น การวิเคราะห์เชิงลึกของแต่ละกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มุ่งเน้นการสาธิตเชิงปฏิบัติและการเล่นบทบาทสมมติ (Role play) ช่วยพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดในมิติของความรู้ ทักษะปฏิบัติ และทัศนคติ โดยเฉพาะในมิติของทักษะปฏิบัติ เด็กสามารถแสดงออกถึงการปฏิบัติตัวในการเผชิญกับสถานการณ์เช่น การจมน้ำหรือการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนนผ่านการแสดงบทบาทสมมติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การพัฒนาทัศนคติและ

ความตระหนักถึงความปลอดภัยจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมและการพลัดตกจากที่สูง เป็นผลมาจากการเน้นการกระตุ้นและการมีส่วนร่วมของ Facilitator ในการแนะนำและกระตุ้นความคิดของเด็ก

นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กในกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงออกถึงทักษะการเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่ทดสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรับมือกับสถานการณ์จมน้ำ โดยเด็กสามารถแสดงวิธีการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันอันตรายได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการตอบสนองต่ออันตรายจากคนแปลกหน้าและการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนน ผ่านการเรียนรู้จากกิจกรรมละครในการศึกษา จากการอภิปรายผลดังกล่าวพบว่ากิจกรรมละครในการศึกษาสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเอาตัวรอดได้ในหลายมิติ และกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กให้มีความตระหนักและพร้อมรับมือกับสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ปรับปรุงให้รูปแบบกิจกรรมมีความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ควรคำนึงถึงถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ เช่น การรับรู้และการทำความเข้าใจสำหรับเด็กที่มีอายุ 7-9 ปี รูปแบบกิจกรรมละครไม่ควรยากหรือซับซ้อนจนเกินไป ปรับปรุงให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงเรื่องการควบคุมชั้นเรียน และให้ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็น Facilitator หรือวิทยากรกระบวนการ คือ คนที่ช่วยอำนวยความสะดวกเอื้อให้กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินต่อไปได้ ซึ่งจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาทุกด้านจนครบถ้วนต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 การขยายกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมละครในการศึกษากับเด็กในช่วงวัยอื่น เช่น เด็กก่อนวัยประถมศึกษา (อายุ 5-6 ปี) เด็กวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 10-12 ปี) เพื่อวิเคราะห์ว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมและปรับใช้อย่างไรกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่าง

8.2.2 การพัฒนากิจกรรมเพิ่มเติม เพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภัยอันตรายอื่น ๆ เช่น การเอาตัวรอดจากภัยทางธรรมชาติ (น้ำท่วมหรือแผ่นดินไหว) การป้องกันภัยจากเทคโนโลยีและโลกออนไลน์ (Cyber safety) เพื่อเสริมสร้างทักษะการเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับภัยที่เด็กอาจพบในยุคปัจจุบัน

8.2.3 การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ศึกษาผลกระทบระยะยาวของกิจกรรมละครในการศึกษา เช่น ความสามารถในการจดจำทักษะการเอาตัวรอดหลังจากสิ้นสุดกิจกรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เพื่อวัดผลที่ยั่งยืนของกิจกรรมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดของเด็ก

9. รายการอ้างอิง

- ดวงทิพย์ ชีรวิทย์. (2552). พืชร้ายมอเตอร์ไซด์ ภัยจากจางของเด็กและวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.thaihealth.or.th/?p=269429>
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2550). *การละครสำหรับเยาวชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรา พานทองรักษ์. (2561, สิงหาคม-ตุลาคม). การเสริมสร้างทักษะความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(2), 323-338. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2567 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru/article/view/165925/120025>
- ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ. (2566). *การป้องกันและลดอุบัติเหตุบนท้องถนน*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.thairsc.com>
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *สถานการณ์จมน้ำ จากสถานการณ์นี้ ถือเป็นเหตุการณ์ที่มีเด็กเสียชีวิตเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=23502&deptcode=brc>
- Gmitrova, V., & Gmitrov, J. (2003). The impact of teacher-directed and child-directed pretend play on cognitive competence in kindergarten children. *Early Childhood Education Journal*, 30(4), 241-246.
- Rabindran, & Madanagopal, D. (2020). Piaget's theory and stages of cognitive development -An overview. *Scholars Journal of Applied Medical Sciences*, 8(9), 1662-1666. <https://doi.org/10.36347/sjams.2020.v08i09.034>
- Trowbridge, M. H., & Cason, H. (1932). An experimental study of Thorndike's theory of learning. *Journal of General Psychology*, 7, 245-260. <https://doi.org/10.1080/00221309.1932.9918465>